

Brezkoristno sanjarjenje!

Sanjarjenje je neustvarjaljen, negativen način mišljenja in v danem primeru gre za razne načrte o prihodnosti Barja. Po enem teh načrtov naj bi ga spet ojezerili, kar bi pomenilo docela izničiti dvestoletna prizadevanja za njegovo osušitev in začeti uresničevati neke nove načrte, namenjene razvedrilu maloštevilnim brodarjem, čolnarjem, veslarjem, plavarjem. Nihče teh načrtovalcev pa ne pove, od kje vzeti denar za izpopolnitev teh zamisli in kdaj bi se vloženi denar začel vračati, torej prinašati koristi, bržčas ad calendas Graecas, ali po kranjsko: nikoli! Vse skupaj je potem takem samo bolna domišljija nekaternikov!

Res je bila Ljubljana njega dni vsa živa ob raznih prireditvah, pa tudi od tovrstnega, trgovskega in potniškega prometa. Pa so prišli drugačni časi! Prvi večji udarec je doživel pomen Ljubljane ob izgradnji železnice, dokončni milostni sunek pa je zadel reki avtomobilizem, ki je preusmeril tokove življenja drugam. Načrti o neki zopetni živahnosti ob in na Ljubljani, so torej brez vsake podlage.

Priča pa smo nekemu novemu pojavu, vse pogostejšim povodnjim. Barjanski zmaj je spet pokazal zobe! Dokler so jarke kopali ročno, so bili majhni, plitvi, zdaj ko jih kopljejo strojno, so veliki, globoki, da voda kar plane s pobočij na sredino Barja, ob vsakem večjem nalivu. Ko pa se tej vodi pridruži še tista s cele Notranjske, je mera polna, poplave dolgotrajne. Vsa ta ogromna množica vode se mora zrniti po ozki Ljubljani do izliva v Savo. To je prirodna danost, ki je ni moč spremeniti. Pač! Zvrtati predor od Planinskega polja do morja, tam nekje pri Črnem kalu, pa bi bil pritisek vode na Barje manjši. No, pa smo spet pri sanjarjenju!

S. M.

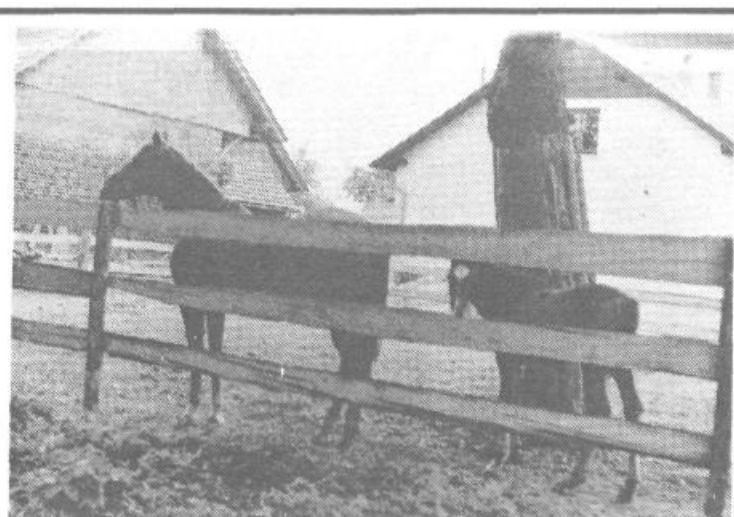
Sestali so se ljubitelji Ljubljanskega barja

Konec februarja so se na prvem letnem občnem zboru zbrali člani društva ljubiteljev Ljubljanskega barja. Kot smo že pisali, so to svoje društvo ustanovili oktobra lani. Spoznali so namreč, da je s tem našim Ljubljanskim barjem povezanih toliko problemov, načrtov, skrbi in nenazadnje tudi ljudi, ki ga spoznavajo bodisi po ljubiteljski ali poklicni dolžnosti oziroma tam tudi živijo. Občni zbor sicer ni bil polnoštevilen, bil pa je delaven. Kar temeljito so prečesali predlog opravil društva in jih tudi sprejeli. Soglasno in javno so izvolili 15 članski upravni odbor, nadzorni odbor in za predsednika predlagali Iztoka Lipužiča. Zaradi specifičnosti področij obravnave Ljubljanskega barja, so se odločili za delovanje v sekcijah. Ustanovili so ribiško, ornitološko, arheološko, lovsko in biološko sekcijo. S problemi Ljubljanskega barja nameravajo bolj odločno nastopiti v javnosti, zato že za mesec marec načrtujejo odmevnejšo okroglo mizo. Ponovno so izpostavili svoja prizadevanja za zaščito in varovanje Ljubljanskega barja ob upoštevanju sožitja med njegovimi uporabniki. Tvorno se želijo vključiti v razpravo o osnutku odloka o razglasitvi Ljubljanskega barja za krajinski park. Občini Vrhnika pa so sklenili poslati priporočilo, da začasno odloži namero o ureditvi odlagalnišča odpadkov v nekdanjih glinokopih in ribnikih. Spomladi načrtujejo strokovno ekskurzijo z muzejskim vlakom od Ljubljane do Borovnice s postanki ob spoznavanju posebnosti barja. Zbirajo tudi gradiva in publikacije o Ljubljanskem barju za arhiv, ki se že uspešno polni. Še zanimivost, navezali so že stike s sorodnimi društvi na Irskem, v Angliji in na Avstrijskem Koroškem in odziv je bil dober.

Člani, ki še niso poravnali članarine, bodo prejeli položnice po pošti.

Črna vas: vsakoletne poplave so še vedno največja nadloga

Konji se zopet pojavljajo na barju

PREDSTAVLJAMO VAM NAŠ KRAJ:

Ideja o izgradnji velikega umetnega jezera na Ljubljanskem barju med krajani Črne vasi in Lip, ki ležita v samem osrčju Barja, ni vzbudila posebnega navdušenja, v kolikor jo sploh jemljejo resno. Jezero bi namreč pogoltnilo tudi njihovi vasi, si nekateri razlagajo, pa tudi po finančni plati bi bilo praktično neizvedljivo.

»Takšno jezero bi bilo čisti absurd. Z njim bi le še poslabšali namembnost Barja za kmetovanje, rstinstvo in živalstvo, hkrati pa bi bila to tudi ogromna finančna investicija, ki si je Slovenija ne more privoščiti. Naša vas bi se v tem primeru seveda znašla pod vodo,« je posebej skeptičen do drzne zamisli vsestranski krajevni delavec Martin Snoj iz Lip. »Do zdaj so se že vse mogoče strokovnjaki spoprijemali s problemi Barja, s hidromelioracijo in odvodnjavanjem na njem, a so vsi grešili.«

Vse vodotoke, ki prihajajo na Barje, tako pravi Martin Snoj, so že regulirali in spravili odvečno vodo v glavno odvodno žilo Barja – Ljubljano. Žal pa ima največja reka ljubljanskega območja zdaj slabšo kapaciteto pretoka kot pred petdesetimi leti, zato ni sposobna posrkati in odvesti vseh teh voda. Slabši pretočnosti naj bi bilo krivo predvsem posedanje bregov, nastajanje čeri in

ČRNA VAS – LIPE

Jezero bi bilo nesmisel

poraščenost bregov z grmovjem in drevjem. Ob večjih povodnjih se gladina Ljubljane znajde kar nekaj metrov nad normalo. Po mnenju Martina Snoja pa je za poplave na Barju v dobršni meri kriva tudi zaporniška služba na Ljubljani in na Grubarjevem prekopu, ker ne odpira pravočasno zapornice. Potrebno pa bi bilo tudi očistiti strugo Ljubljane, in sicer od Ljubljane do hudournika Iške. Če bi uspeli to rešiti, bi bilo pol manj poplav, meni Martin Snoj.

Kdaj avtobus?

Krajani Črne vasi in Lip (vasi se raztezata druga za drugo v dolžini vsaj petih kilometrov, skupaj pa štejeta kakih 200 hiš) morajo zdaj na avtobus na Išanko, če hočejo v Ljubljano. Problem redne avtobusne proge se vleče že vsaj tako dolgo, kot krpajo kot ravnilo ravno cesto, ki povezuje vasi z Išanko. Martin Snoj pravi o tem:

»Že pred kakimi dvajsetmi leti sem se boril za redni avtobus, a je bila cesta tedaj tako slaba, da avtobusno podjetje Ljubljana transport ni bilo za to.«

Redna avtobusna proga bi bila dobrodošla za vse, ki so življenjsko povezani z Ljubljano, tako

za tiste, ki hodijo na delo, kot za dijake in študente. Vendar pa tudi Integral za vzpostavitev redne proge zdaj postavlja enak pogoj – da se dokončno uredi cesta.

Cesta se poseda

Problem ureditve ceste skozi Črno vas in Lipe se vleče kar precej let. Predlani so s pomočjo samopriskevka krajanov cesto delno obnovili (gradnja je potekala v petih fazah), tako da je del ceste, ki pelje skozi Lipe zdaj urenjen, preostali del, ki vodi skozi Črno vas, pa bo treba temeljito rekonstruirati. Problem je še toliko večji, ker se cesta zavoljo mehkih barjanskih tal nenehno poseda, medtem ko številni mostovi ob njej ostajajo na isti višini.

Zaradi specifičnosti barjanskih tal, najbrž pa tudi lege vasi, tudi ureditev kanalizacije za zdaj ostaja le pobožna želja. Odkar so priklučeni na Vodarno Brest, pa vsaj nimajo težav s pitno vodo (dokler jih je oskrboval mestni vodovod, so imeli slab pritisk), na boljše pa se je premaknilo tudi pri preskrbi, saj imajo zdaj že kako leto v kraju zasebno trgovino Viola, zraven pa še bife.

BRANKO VRHOVEC

KAOS NA LJUBLJANSKEM BARJU

Vodarji med zelenimi in kmeti

Medtem ko je Podjetje za urejanje hudournikov, Hajdrihova 28 presenetilo s prospektno mapo »Krepke gozdove, Trdne bregove, Varne domove, Srečne rodove, Za blagostanje« z dodatkom »Cestne brežine«, v kateri so predstavljeni najzanimivejši hudourniški objekti zgrajeni po umji 1. novembra 1990. leta in njegova dela pri urejanju cest, se njihovi kolegi iz VGP HIDROTEHNIK s Slovenčeve 95, v naši občini soočajo predvsem s problematiko vzdrževanja barjanskih jarkov in odvodnjavanja. Ker je večplastna, smo prosili za pogovor direktorja vodnogospodarskega sektorja dipl. inž. gr. Tomaža Globokarja.

Kratka zgodovina Barja?

»Ugotovljamo, da bi morali številni udeleženci razprav o Barju temeljito preštudirati ukrepe, ki so bili v preteklih desetletjih izvedeni na njegovih tleh, da bi se lahko normalneje pogovarjali o vlogi vodarjev pri skrbi za kar najbolj funkcionalno in naravno stanje na tej obsežni površini. Potem ko so z osušenjem Barja pričeli že Rimljani, se je intenzivneje pristopilo k osušenju po letu 1700. Gruber je takrat naredil projekt in tudi izvedel poznani Grubarjev prekop. Po izvedbi tega prekopa se je postopno gradila mreža odvodnih kanalov, ki so omogočali izkoriščanje Barja, predvsem v kmetijske namene. Nekako do II. svetovne vojne je bila vzpostavljena mreža OSNOVNIH odvodnih kanalov in kanalov med parcelami. Po II. svetovni vojni so šli posegi na Barju v smeri vzdrževanja obstoječe odvodne mreže kanalov in

izvedbo manjšega števila melioracij: Dobravice, Gmajnice, Bevke, Podlipka dolina.«

Nekateri vam danes očitajo prav melioracije.

»Številni ljudje se res obračajo po vetru, ne glede na gospodarsko vrednost dejanj, ki jih enkrat v celoti podpirajo, že čez noč pa so najostrejši nasprotniki tega. Melioracije so normalen pojav po vsem svetu, saj pomenijo izboljšanje zemljišč z osušenjem, namakanjem ali dodajanjem manjkajočih snovi. Res pa je, da je v preteklosti pogosto zmanjkalo denarja prav za hortikulturno ureditev od vodotokih ali pa ta ni vzdržala najrazličnejših pritiskov drugih porabnikov prostora, kot n.pr. sprehajalcev, kopalcev, nedovoljenih pralcev avtomobilov, ilegalnih odlagalcev smeti in odpadkov itn. Zato morajo vsi, ki nasprotujejo našemu delu od vodotokih, celovito in dlje časa opazovati dogajanje ob njih in ukrepati proti vsem, ki delajo škodo.«

Kakšno je sedaj stanje na Ljubljanskem Barju?

»Blago rečeno, kaotično. Na njem se srečujejo interesi ribičev, lovcev, ornitologov, naravovarstvenikov, društva ljubiteljev Ljubljanskega Barja, kmetijstva, komunale, prometa, urbanizma, rekreacije in turizma, če naštejemo le nekatere. Ob proučevanju želja, interesov in zahtev posameznih interesentov hitro ugotovimo, da so si nekateri interesi med seboj v nasprotju in, da jih na terenu ni mogoče uskladiti. Zato bo potrebna odločitev širše družbene skupnosti glede bodočnosti Ljubljanskega Barja.«

Vas potem ni več na Barju?

»Smo. Trenutno skušamo ohraniti obstoječe kanale in vzdrževati kote gladine na zapornicah na Ambroževem trgu in na Grubarjevem prekopu.«

Kaj pa barjanski kanali?

»Osnovna odvodna mreža kanalov, ki zagotavljajo odvajanje voda, je dolga okrog 600 km (!!!). VGP HIDROTEHNIK je lahko s sredstvi nekdanje OVS Ljubljana-Sava vsako leto očistil in vzdrževal okrog 60 km jarkov. Po letu 1990 so se sredstva namenjena za vzdrževalna dela, med drugim tudi za čiščenje jarkov na Barju, močno zmanjšala. Tako je VGP HIDROTEHNIK lani očistil le še okrog 15 km jarkov.«

Je za to krivo le zmanjšanje sredstev za vzdrževanje?

»Pretežno. Delno je na to vplivala tudi sprememba tehnologija čiščenja jarkov, ki skuša biti naravi bolj prijazna. Zato je tako delo dražje, saj je manj strojnega in več ročnega dela.«

Posledica?

»Jarki so vse slabše vzdrževani in ponekod že prihaja do povečanega zamočvirjanja posameznih predelov.«

Kdo ugovarja takemu ravnanju?

»Beležimo izredno močne pritiske kmetov, ki hočejo intenzivnejše čiščenje jarkov. Ribiči in ekologi pa menijo, da naj opustimo čiščenje jarkov.«

Tisti, ki radi prebirajo Našo komuno, bi lahko iz

člankov, ki so bili objavljeni o Ljubljanskem Barju v prvih letnikih našega glasila zvedeli kaj bi se zgodilo, če bi opustili čiščenje jarkov. Najprej bi prišlo do sesedanja brežin, nato bi se okrepilo barjansko delovanje in nastale bi depresije, ki ne bi bile več dostopne nikomur. Ti procesi pa tečejo na Barju zelo hitro.

Ko omenjamo Ljubljansko Barje, pogosto spominimo na zapornice.

»Problematika visokih vod na Barju je vsekakor povezana z zapornicami na Ambroževem trgu in Grubarjevem prekopu. Poudariti moram, da je osnovni namen zapornic vzdrževanje kote gladine podtalnice Barja, ne pa reguliranje pretokov in s tem zmanjševanje poplav. Pogostost poplav na Barju bo možno zmanjšati le z gradnjo zadrževalnikov na pritokih Ljubljane na Barju.«

So ideje o zadrževalnikih ponovno oživele?

»Strategija vodarskega delovanja se vrača v pravo, naravno ukrepanje. Vodne konice je v vsakem primeru bolj pametno zadržati, kot pa omogočiti pospešen odtok vode in s tem povzročiti kup preglavic nizvodno ležečim zemljiščem in krajem.«

Slišali smo za izredno slabo finančno stanje vodnega gospodarstva?

»Če izvzamemo dela, ki so bila financirana iz mednarodnega posojila in s katerimi smo odpravili okrog 60 odstotkov posledic ujme novembra 1990. leta (JES-SEN 92 JE dala nove 3 milijarde SIT škode na vodnogospodarskih napravah po Sloveniji), smo imeli vodarji lani na voljo le 0,12 odstotka družbenega proizvoda Slovenije. To je le 24 procentov sredstev iz leta 1989. Če nam letos ne bo uspelo za vzdrževanje vodnogospodarskih objektov in naprav ter stabilizacijo vodnega režima pridobiti 0,40 odstotka družbenega proizvoda republike Slovenije, se bojimo, da bodo že srednje velike vode naredile toliko škode kot ujme 1990. in 1992. leta. Zahodni del Ljubljane je imel v preteklih letih izjemno srečo. Vendar je sreča opoteča in že naslednja ujma lahko prizadene Polhograjsko ali pa Podkriški svet. Vodarji ves čas pozivamo k izvedbi vseh varnostnih ukrepov na vodotokih, ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora (ne republiška direkcija za varstvo okolja in urejanje voda) pa je žal bolj naklonjeno odpravljanju posledic po ujmah. Vendar takrat škoda lahko znaša tudi 20 odstotkov narodnega dohodka, kot je bilo n.pr. novembra 1990. leta. To pa lahko pomeni še en velik korak nazaj v razvoju naše države.«

STANISLAV JESENOVEC

Neodgovorno požiganje

V zadnjem času je na več mestih na Ljubljanskem barju gorelo posušeno travnino in nizko grmičevje. Pri tem je bilo opaziti, da se je ogenj širil in da ni bilo nikogar, ki bi nadzoroval njegovo širjenje. To se dogaja navzlic stalnim opozorilom v sredstvih javnega obveščanja o veliki nevarnosti večjih požarov zaradi dolgotrajne suše. To pa je še posebej nevarno, saj se v vetrovnem vremenu ogenj širi. Ob takšnih pojavih pa so v skrbeh tudi ljudje v naseljih, saj se lahko takšno nekontrolirano požiganje, torej manjši požari, kaj lahko razširijo tudi na širša območja.

